

LÆREPLAN FOR UTDANNINGSPROGRAM HELSE - OG SOSIALFAG

VG1 HELSE- OG SOSIALFAG

FORMÅL MED FAGET

Helse- og sosialfagene representerer tradisjoner og verdier som er viktig for å ivareta andres fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov. Kunnskaper om helsefremmende arbeid, om livsstilssykdommer og om arbeidsmiljø, er med på å forebygge helseskader i befolkningen. Yrkene representerer ulike arbeidsområder innen samfunnets tilbud av helse- og sosialtjenester. Kjennskap til yrkene som programområdet fører fram til er en forutsetning for å sikre tverrfaglig samarbeid og helhetlig tenkning. Yrkesidentiteten utvikles i samhandling med andre når ens egen opplevelse, forståelse og forventning blir bekreftet og utfordret. I et flerkulturelt samfunn kreves kunnskap om og respekt for egen og andres kulturer og tradisjoner. Opplæringen skal legge grunnlag for deltakelse på det internasjonale arbeidsmarked.

For å kunne arbeide med mennesker kreves det gode kunnskaper i kommunikasjon og samhandling. Bevisstgjøring på egne holdninger gir en kompetanse som utvikler god service, egnethet for yrkene og medansvar for et godt arbeidsmiljø. Denne kompetansen vil kunne overføres til andre livssituasjoner, og vil være et godt grunnlag for livslang læring. Opplæringa legger vekt på at elevene skal kunne orientere seg om de enkelte yrkene og kunne gjøre bevisste valg for å bli aktive og reflekterte yrkesutøvere.

På VG1 legges det vekt på å utvikle faglig og menneskelig innsikt. Faget fremmer refleksjon og etisk bevisstgjøring i opplæringssituasjoner som er virkelighetsnære og som knytter teori og praksis sammen til en helhet.

STRUKTUR I FAGET

ÅRSTRINN	HOVEDOMRÅDER		
VG 1	HELSEFREMMENTE ARBEID	YRKESFORSTÅELSE OG YRKESIDENTITET	KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING

Timetall i faget:

655 timer i året

HOVEDOMRÅDER I FAGET

Kommunikasjon og samspill

Kommunikasjon og samspill dreier seg om samhandling mellom mennesker uavhengig av kulturtilhørighet, religion, livsførsel eller funksjonsnivå.

Elementer som står sentralt er kommunikasjon, service og etikk og digital kompetanse.

Hovedområdet omhandler de krav samfunnet stiller til at yrkesutøvere innen helse- og sosialfagene har evne til samspill, empati, ansvarlighet og nøyaktighet.

Kommunikasjon og samspill bygger videre på de kunnskaper eleven har tilegnet seg i fagene norsk.

Yrkesforståelse og yrkesidentitet

Yrkesforståelse og yrkesidentitet dreier seg om kunnskap om de ulike yrkenes egenart og de krav som stilles til yrkesutøvelsen. Rettigheter og plikter som gjelder for arbeidslivet er vesentlig. Hovedområdet danner grunnlag for videre yrkesvalg og mulige karriereveier.

Helse- og sosialtjenester i et internasjonalt perspektiv og kunnskap om arbeidsmuligheter i utlandet vil bli vektlagt.

Yrkesforståelse og yrkesidentitet bygger på sentrale kunnskaper fra samfunnsfaget.

Helsefremmende arbeid

Helsefremmende arbeid dreier seg om å forstå sammenhengen mellom livsstil og helse. Sentrale elementer er kunnskap om forebyggende tiltak knyttet til livsstilsykdommer og betydningen av god hygiene. Hovedområdet omhandler betydningen av å kunne ivareta menneskets helhetlige behov og en bevisstgjøring på ivaretagelse av egen psykiske og fysiske helse for å kunne stå i yrket.

Hovedområdet omhandler også grunnleggende ferdigheter i førstehjelp og kunnskaper om kroppens oppbygning og funksjoner.

Helsefremmende arbeid bygger videre på kunnskaper elevene har tilegnet seg innen heimkunnskap, kroppsøving, naturfag og samfunnslære.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER I FAGET

Grunnleggende regneferdigheter

Det å kunne regne og ha god tallforståelse er en forutsetning for å kunne lese statistikk og forstå diagrammer i helsefremmende arbeid.

Beregning av kroppens væske og energiforbruk er nødvendig i arbeidet med problemstillinger knyttet til helse og kosthold.

Grunnleggende budsjettforståelse og konsekvenser av egne handlinger er viktig for å utvikle bevissthet i forhold til både bedriftens og samfunnets økonomi.

Grunnleggende skriftlig og muntlig ferdighet

Det å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig er en forutsetning i et fremtidig yrke der kommunikasjon og samspill med mennesker er forutsetningen for å lykkes i arbeidet. Den skriftlige formen vil få sitt uttrykk i dokumentasjon, rapporter og referater, mens den muntlige evnen til kommunikasjon vil utfordres daglig i møte med brukere, foresatte/pårørende og kollegaer.

Elevene vil, i sitt fremtidige arbeid, møte mennesker gjennom ulike faser av livsløpet, med ulikt funksjonsnivå og med ulik kulturell bakgrunn. Dette stiller spesielle krav til kommunikasjonsevnen.

Grunnleggende leseferdigheter

Livslang læring og tilegnelse av ny kunnskap og innsikt, er en forutsetning innen yrkene i programområdet. Elevene skal kunne forholde seg profesjonelt og empatisk til stadig nye mennesker med forskjellig kulturtilhørighet, livssituasjon og funksjonsnivå. For å lykkes kreves det stadig tilførsel av ny kunnskap og næring til refleksjonen. Dette kan skje gjennom fagtekster og skjønnlitteratur, hvor leseferdigheten derfor er et viktig redskap for utvikling.

Grunnleggende digitale ferdigheter

Innen helse- og sosialfaglig sektor er bruk av IKT et arbeidsverktøy. Rapporter, planer, beskjeder og referater skal skrives og lagres digitalt. For å mestre dette er det viktig at eleven utvikler grunnleggende digitale ferdigheter og at de opparbeider seg nøyaktighet og dannelse innen den digitale verden.

I tillegg må eleven beherske søking på nettet, kunne finne relevante lovtekster og annet fagstoff på nettet.

Eleven må få erfaring i prosessorientert skriving, med IKT som arbeidsredskap.

KOMPETANSEMÅL ETTER VG1 I HELSE- OG SOSIALFAG

Hovedområdet kommunikasjon og samspill

Målet for opplæringen er at eleven skal:

- Kunne forklare og vise i samhandling med andre hva holdninger, verdier og menneskesyn er, begrunne og vurdere sine egne holdninger til andre mennesker uavhengig av kulturtilhørighet, livsførsel og evnenivå..
- Kunne forklare hva sosial kompetanse er og vise hvordan de selv kan utvise sosial kompetanse i møte med andre mennesker.
- Kunne bruke veiledning som et verktøy til å heve egen og andres kompetanse.
- Kunne forklare og praktisere grunnreglene i god kommunikasjon og kunne begrunne hvordan god kommunikasjon fremmer trivsel, helse og velvære hos andre.
- Kunne forklare hva et etisk dilemma er og gi eksempler på sammenhenger mellom etikk og service.

Hovedområdet yrkesforståelse og yrkesidentitet

Målet for opplæringen er at eleven skal:

- Kunne diskutere hva som ligger i begrepet profesjonell service og omsorg og kunne reflektere over egen væremåte og egnethet i et fremtidig yrke innen helse-og sosialsektoren.
- Kunne forklare begrepene arbeidstaker, arbeidsgiver, organisasjonene/partene i arbeidslivet, tillitsvalgt, verneombud og HMS – arbeid.
- Kunne gjøre rede for hvilke krav som stilles til egnethet og autorisasjon i ulike yrker innen programområdet, og kunne vurdere seg selv i forhold til disse kravene.
- Kunne gi eksempler på sentrale lover som regulerer arbeidet og arbeidsmiljøet innen helse- og sosialsektoren og vite hva som er formålet med lovene.
- Kunne gi eksempler på utdanning, jobb- og karrieremuligheter innen programområdet nasjonalt og internasjonalt, og kunne reflektere over egne muligheter i forhold til dette.
- Kunne gi eksempler på hvordan FNs menneskerettigheter er av betydning for yrkesutøvelsen nasjonalt og internasjonalt.

Hovedområdet helsefremmende arbeid

Målet for opplæringen er at elevene skal:

- Kunne diskutere positive og negative utviklingstrekk i samfunnet og gjennom eksempler vise hvordan dette kan påvirke ulike aldersgruppers psykiske og fysiske helse.
- Kunne bruke kunnskaper om sammenhengen mellom kosthold, aktivitet og helse og vise hvordan disse faktorene påvirker folkehelsen og egen helse.
- Kunne forklare hva den enkelte kan gjøre for å opprettholde et godt immunforsvar, kunne forebygge smittespredning og gi eksempler på konsekvenser av smittespredning.
- Kunne utføre førstehjelp i henhold til standard utviklet av Norsk Førstehjelpsråd.
- Kunne gjøre rede for ergonomiske prinsipper og kunne anvende disse.
- Kunne bruke kunnskaper om respirasjon, blodsirkulasjon, bevissthet, muskel og skjelett til å vise konsekvenser av svikt i disse funksjonene.